

POLIFONIES

Un viatge a l'estranger de mi

Aquest plat està reservat per a tu, li diu Jeremy a Elizabeth quan ella torna a veure després d'un any. La primera vegada que es van conèixer, ella havia entrat al bar on ell treballa per a deixar un joc de claus. Era el joc de claus que volia retornar a l'home que havia estat la seva parella fins al moment, i que havia sopat en aquell bar, unes hores abans, amb una altra dona. Jeremy havia acceptat guardar aquelles claus per si venia algú a recollir-les i li havia ofert per a consolar-la el seu pastís de navius: *No el vol ningú*, li va dir ell. *D'acord, en menjaré un tros*, li va contestar ella.

El bar que Jeremy regenta a Nova York és un local de trenca-ments, de desencontres, d'històries que perden un tren per agafar-ne un altre. I allí, darrera la barra, s'acumulen un munt de jocs de claus, les que uns van retornar als altres com a signe inequívoc de desamor. Jeremy esperava que tornés la dona que havia estimat i que va preferir finalment les postes de sol d'altres racons del món --per a ell, continuava encara vigent el consell de la seva mare: *Quan et perdís has de quedar-te quiet allí on estiguis*. Elizabeth, per contra, va decidir iniciar un viatge per Amèrica a la recerca novament de la confiança en els altres. Així, aquell primer encontre se segellarà amb la dolcesa d'un pastís de navius i d'un bes, i s'iniciarà un intercanvi epistolar. Es tornen a veure després d'un llarg viatge. Però, per què?

La polifonia de *My blueberry nights*, la darrera pel·lícula de Wong Kar Wai, estrenada abans de les passades festes nadalenques, es teixeix dels sons dels trens, els tramvies, els avions, els cotxes. Els viatges que els personatges femenins del film inicien suporten la idea de que l'enigma de *Qui sóc?* és correlatiu a la pregunta *Què desitjo?*, i que la resposta es troba lluny d'un mateix. El viatge, llavors, pren forma de fugida. Però és el desig *el que em fa anar a l'estranger de mi*, com diu el poeta Manuel Forcano, i és també la psicoanàlisi la que descobreix amb Freud que el vertader desig, sempre inconscient, localitza fora allò que pertany a l'esfera més íntima d'un mateix, lluny, sí, d'un accés amable.

Si *My blueberry nights* conté una exquisitat comparable al pastís de navius (*blueberry*) que es mostra, aquesta és la lectura que ofereix sobre l'amor entre un home i una dona que imaginem que l'altre podrà completar la seva falta. En efecte, aquesta és la definició que la psicoanàlisi fa avui de l'amor entre els homes i les dones. Quan estimar és creure que en l'altre un trobarà el que conté una resposta a la pròpia pregunta *Qui sóc? Què desitjo?*, el laberint de malentesos entre els sexes està assegurat i les patologies dels desigs masculins i femenins, homosexuals i heterossexuals, alimentades. Perquè, en realitat, l'amor permetria imaginar que podem accedir a aquesta veritat i reconèixer-la com a amable --la lectura d'aquesta pel·lícula sobre l'amor es deté justament en aquest punt-- encara que, cal dir, la psicoanàlisi no la preveu de fet tan fàcil.

Per què, doncs, Freud es va interessar tant en l'amor? Què explica el fet que en reconèixer en un tractament psicoanalític un funcionament semblant? Perquè més enllà de les connotacions romàntiques del terme, el que es produeix entre el pacient i el psicoanalista està impregnat necessàriament de la creença que aquest últim pot ser coneixedor de la veritat sobre l'angoixa de viure de què pateix. És per això que no va trobar una altra manera millor, que el concepte d'*amor de transferència*, per a anomenar allò que serveix de ressort en una psicoanàlisi i que és present des del moment que algú, empès pel seu patiment, decideix dirigir la seva paraula a un psicoanalista. Només així es podrà iniciar un vertader viatge pel terreny del *Qui sóc?, Què desitjo?*, per les condicions d'amor, de desig i de gaudi que permetran arribar al capdavant del trajecte amb una idea més clara d'allò del que un mateix fugia escapat, fent-lo retornar una i altra vegada al mateix punt d'inici. Doncs, sovint, cal *creuar el carrer pel lloc més llarg*. Així descriu Elizabeth el seu viatge. Un any després, ella trobarà que al final hi havia el que havia deixat a l'inici sense poder-ho acceptar: un lloc reservat per a ella en la falta que era condició d'amor per a ell.

Iván Ruiz

i.ruiz@apinas.org

Psicòleg - Psicoanalista

Servei d'Atenció i Consulta d'APINAS